

Največji slovenski dnevnik  
v Združenih državah  
Velja za vse leto - - - \$6.00  
Za pol leta - - - \$3.00  
Za New York celo leto - \$7.00  
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

# GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in  
the United States.  
Issued every day except Sundays  
and legal Holidays.  
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office, at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

NO. 206. — ŠTEV. 206.

NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 2, 1925. — SREDA, 2. SEPTEMBRA 1925.

TELEFON: CORTLANDT 2878

VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII.

## SPLOŠNA PREMOGARSKA STAVKA

**150,000 premogarjev stavka v antracitnih poljih.**  
Predsednik ne vidi nikake nevarnosti za narod. Zvezna intervencija malo vrjetna, dokler ne bo nastopil kongres na temelju poročila komisije. Rovi v Wyoming dolini so bili zaposleni do zadnje ure.

**SWAMPSCOTT, Mass., 1. septembra.** — V prepričanju, da ne pomenja stavka v antracitnih rovih nevarnosti za narod, je vztrajal predsednik Coolidge včeraj pri svojem sklepu, da se zvezna vlada ne bo vmešavala v spor med delodajalcem in premogarji. Konferencam z različnimi veljaki, med katerimi je bil tudi John Hays Hammond, prejšnji načelnik United States Coal Commission, so sledila oficijelna ugotovila, da se ni eksekutivna politika glede premogarske stavke prav nič izpremenila.

Vsa poročila, katera je dobil predsednik od svojih tovarišev v vladi in od privatnikov kot je naprimer Hammond, so poudarjala dejstvo, da je velika zaloga antracitnega premoga na površini in da se bo javnost kmalu naučila uporabljati nadomestila.

Hammond je predlagal, naj zahteva predsednik od kongresa sprejem postav, temelječih na pripomočilih premogovne komisije leta 1923. Namignilo se je v pričetku poletja, da ima predsednik v mislih tak korak kot splošno odpomoč ter jamstvo, da bo v bodoče javnost zavarovana pred nadaljnimi stavkami ter pretnjami s stavko. Predsednik je mnenja, da se ne bo pojavilo pomanjkanje premoga pred sestankom kongresa, katerega bo nato v slučaju potrebe naprosil za primerno zakonodajo.

**WILKES-BARRE, Pa., 31. avgusta.** — Kot poročajo kompanijski uradniki, so danes rovi v Wyoming dolini skoro normalno obratovali.

Delavci so tekom dne odnesli svoje orodje iz rovov. Kompanijski uradniki pravijo, da bodo še tekom noči odstranjene mule. Producija pa ni bila prizadeta.

**HAZELTON, Pa., 1. septembra.** — Antracitni rovi v Lehigh polju so bili ovirani vsled pomanjkanja delavcev tekom zadnjega dne pravomočnosti kontraktu, in produkcija je bila vsled tega manjša kot kateregakoli dne v zadnjih dver tednih.

**SCRANTON, Pa., 1. septembra.** — Zadnji dan kontraktu med antracitnimi premogarji in delodajalcem so bili rovi zaposleni, in doma je ostalo le nekako pet tisoč delavcev od skupnega števila 60,000.

V poročilih iz antracitne pokrajine je značilno eno dejstvo, — namreč sklep Lehigh Coal and Navigation Company, da spravi mule iz rovov na površino.

Mul nikdar ne vzamejo iz rovov, razven kadar pričakujejo dolgo prekinjenje obratovanja. Lehigh Coal and Navigation Company je pod vodstvom Samuela D. Warinerja, načelnika skupine delodajalcev. Ta mož diktira bolj kot katerikoli drugi politiko delodajalcev.

Odstranjenje mul iz rovov njegove kompanije je vsled tega znamenje, da je pripravljena zveza antracitnih delodajalcev, koje načelnik je Wariner, na dolg boj in da ne obstaja za trenutek nikak sklep, da se poskusi z obratovanjem brez odobrenja United Mine Workers.

Neredi se niso vršili. V vsaki stavki izza časa, ko so bila antracitna premogovna polja unjonizirana, je bila odložitev orodja signal za počitnice. Edina razlika v tem letu je vsebovana v nekem poročilu iz Hazeltona, v katerem se glasi, da namerava veliko število premogarjev tekom štrajka vprizoriči daljša potovanja z avtomobilom.

S stališča United Mine Workers ne pomenja sedanje stanje stavke, temveč le prekinjenje. Voditej organizacije so pojasnili, da so možje prenehali delati, kjer ni nikakega mezdnega dogovora. Razlika med stavko in prekinjenjem se tiče v glavnem unijske blagajne. V slučaju stavke dobivajo stavkarji podporo, v slučaju prekinjenja pa ne.

### Prostovoljna smrt postarnih zakoncev.

**Samomor, ki je bil izvrzen predvčerajnjem, je bil zasnovan 22. maja. Žena je umrla z morem — Policija pravi, da je ostala dvojica nezavestna vsled plina.**

Smrt Nilsa Andersena, starega tri in šestdeset let ter njegove žene, Nellie, stare eno in petdeset let, je bila posledica zastrupljenja s plinom. Po preiskavi je policija izjavila, da ni nicesar sumljivga, očividno dvojen samomor.

Mary Davidson, sosedka Andersena, je zaduhala včeraj zjutraj plin krog stanovanja zakonskega para na 62. cesti v Brooklynu. Obvestila je nekega policista Fort Hamilton postajce, ki je vdrl v hišo ter našel Andersena in njegovo ženo ležejo na tleh. Izplinske peči je uhajal plin. Oba sta bila mrtva že več ur.

Pozneje je dospela Mrs. Faughan, hčirka Andersena, s svojim možem in nadaljnji policistom. Dobila je pismo od svojega očeta, v katerem je namignil, da si namerava vzeti življenje. — Skrib za mater, — se je glasilo v pismu. Nadaljnja hčirka, Mrs. Stroh, je dobila slično pismo.

Andersen je bil izvrsten mizar in tesar, je vedno došti zaslužil za udobno življenje ter je bil stalno zaposlen prav do prejšnje sobote.

Dō pred par meseci sta on in njegova žena živel zelo srečno v udobnem domu z vso svojih treh hčerk. Mrs. Helen Stroh in njenim možem. Vsled nekega družinskega spora pa sta se Stroh in njegova žena preselila.

Včeraj naj bi se dražni Stroh vrnil v hišo. Stroh je kapil hišter obvestil postarno dvojico, da namerava živiti v njej.

V notranjosti udobno izgledajoči hiši so bile vse sobe prazne, z izjemo ene v drugem nadstropju, ki je vsebovala le eno postajo. V kuhinji, kjer so našli trupli, je bila peč, miza, stol in nekaj ostankov hrane.

Mrs. Andersen je ležala v takem položaju, da se domneva, da se je dvojica tesno objemala, ko je padla v nezavest.

### Angleški mornarji bodo zastavili.

**SOUTHAMPTON, Anglija, 30. avgusta.** — Dosedaj je stavkal le nekaj delavcev po angleških pristaniščih, včeraj se je pa izvedelo, da nameravajo zastaviti vsi angleški premogarji, tudi oni, ki so zaposleni na prekooceanskih parnikih.

Danes se je vršilo veliko zborovanje, pri katerem je bilo sklenjeno, da bo napovedan generalni štrajk, aka kompanije ne ugodne delavskim zahtevam.

Večina premogarjev se je pripravila na prekinjenje obratovanja in ti bodo lahko prestali dolgo obleganje, na katero se delodajalci očividno pravljajo. Kar se tiče manj srečnih, pa imajo krajevne unijske blagajne rezervne sklade.

Te rezerve bodo ojačene tekom stavke s prispevki vzdrževalnih mož, ki bodo ostali na delu. Na temelju unijskih pravil bodo prispevali ti možje vsaki teden pa en dan plače na korist nezaposlenih.

Kljub poročilom o možni oficijelni intervenciji ni še nobenega znaka, da bi zvezni ali državni uradniki posegli v položaj. Justični department ima na delu svoje agente, ki bodo natančno zasledovali razvoje, vendar pa ni bilo še nobenih pretenj z injunkcijami, ki so igrale tako važno vlogo v stavki uslužencev železniških delavnic pred tremi leti ali v bituminozni stavki leta 1919.

### Zrakoplovni polet na Havajsko otočje.

**Eno mornariških letal je že na polovico dovršilo polet. — Nadaljnje letalo so našli nepoškodovano na morju.**

**SAN FRANCISCO, 1. sept.** — Potem ko je že prevozel polovico peti do Havajskega otočja je nadaljeval vodilni aeroplans svoje potovanje proti zapadu.

Oba aeroplana sta težka po 19,500 funtov ter sta zapustila San Franciseo v poskusu, da dosegata na Havajsko otočje brez prekinjenja.

Drugi aeroplans se je spustil nekako tristo navtičnih milj južno od San Francisea na vodo, poleg rušilca William Jones, ki naj bi eventualno priščokil na pomoc. Rušilec pa je nato sporočil, da ni aeroplans ni poškodovan in da se bo moštvo dvignilo v zrak za nadaljnji polet ali za povratek v San Franciseo.

### Pogreb osebnega prijatelja Lincoln.

**V stanovanju sina Ralha so se vrstile pogrebne slovesnosti za William O. Stoddardom, ki je v soboto zvečer mirno zaspal v visoki starosti devetdesetih let. Bil je privredni tajnik predsednika Lincoln, kjer ga je kot mlad urednik prvikrat priporedil kot predsedniškega kandidata v listu Illinois Gazette.**

S Stoddardom je preminul eden redkih se preziveličnih mož, ki so igrali važno ulogo v državljanski vojni. Vojne se je udeležil kot stotnik ter se je nahajjal med prečico, ki je vijela prvi sovražni čoln na Potomacu. Do svojega sedemdesetega leta je bil žurnalistično delaven. Imel je dva sina, ki še ciba živita.

**Ododenje novega poskusa.**

**BOULOGNE, Francija, 11. sept.** — Drugi poskus Gertrude Ederle, da preplava Angleški kanal, je bil uspesen slabega vremena ododen na sredo ob sedmih zjutraj. Južno-zapadni veter, ki se je uenarno dvignil, je zelo razburkal more, in treba je bilo vsled tega preložiti poskus.

### Smrtna kosa.

**V Vipavi je preminula dne 11. avgusta v visoki starosti 87 let Alojzija Premru, roj. Pahor. Družinam sinov Ivana in Aleksandra Premru ter hčeri Alojziji Dolenc, roj. Premru, bivajočim v So. Norwalk, Conn., je pobrala nemila smrť z njo ljubljeno mamo, babico in pra-babico.**

Pravica izdelovanja alkoholičnih pičaj je dovoljena le tvrdkam, ki imajo vladni monopol, a prodaja je dovoljena neomejeno po vsej Sovjetski Rusiji.

Sovjetska vlada je skušala nekaj časa uvesti prohibicijo, a pravila je do spoznanja, da je napravila napako in vsled tega je zoper dopustila žganje vodke, najbolj priljubljene pičaje mužičkov.

Dosedaj je bila alkoholična vsebina vodke dolečena na trideset odstotkov, a vladna je pronašla, da se mora nepristano boriti proti tutlegarjem ter je vsled tega zyskati alkoholno vsebino vodke od 60 do 90 odstotkov.

### Sovjeti so povzročili stavko mornarjev?

**Ruski sovjetti skušajo uničiti angleški imperij, — je izjavil načelnik mornariške unije, ki je došpel v Quebec. — Več nadaljnih pristanis pri zadetih. — Majestic najbrž ne bo mogel odpluti.**

**QUEBEC, Canada, 1. sept.** — Havelock Wilson, podpredstnik angleške narodne mornarske unije, je rekel, ko je došpel semkaj iz Anglije, da pomenja stavka angleških mornarjev, katere unija ni odobrila, napor sovjeto, da utričijo angleški imperij.

— Rdeči spoznavajo, da je naše parobrodstvo glavna žila ter spajajoči člen cesarstva, — je rekel Wilson. — Že dolgo časa mečajo sovjetti pozdržive pogledi na angleško parobrodno industrijo v prepirjanju, da bi njih propaganda obsegala ves svet, če bi se jim posrečilo dobiti na svojo stran mornarje in da bi bilo na ta način mogoče strmolavitvi vlade v vseh deželah ter izvesti svetovno revolucijo.

— Nobenega dvoma ne more biti, da so ti agitatorji plačani od ruske sovjetske vlade.

**LONDON, Anglija, 1. sept.** — Stavka mornarjev proti predkratki objavljenemu skrčenju plači je dobila včeraj v številnih pristaniščih bolj resno lico.

Gibanje se je razširilo na Southampton, kjer ni hotela podpisati pogodbe posadka Royal Mail parnika Arlanza, ki bi moral odpluti v petek v Buenos Aires. V Hull se je poskusno glasovanje skorajnečno izreklo za stavko. Boje se, da se bo zakasnil odhod številnih nadaljnji parnikov.

Lastniki Arlanza so dali izraza prepirjanju, da bo mogoče dobiti drugo posadko za parnik, a velika negotovost prevladuje glede raznih drugih parnikov, ki bi morali odpluti v Southampton tekom tedna. Najbolj prizadeti so inžinirski štabi.

Najbolj prizadet v Southamptonu je White Star parnik "Majestic", ki bi moral v sredo odpluti v New York. Uradniki niso mogli ne zanikati ne potrditi poročila, a so nuančila, da bo mogoče odpluti ob dolgočenem času. Zadrgre se so pojavile tudi v Portsmouth, kjer so mornarji parnika "Piado" iz Nove Zelandije sprejeli rezolucijo, da bodo zadrgali parnik, dokler ne bodo lastniki razveljavili odredbe glede skrčenja plači.

### Odpravljenje prohibicije v Rusiji.

**MOSKVA, Rusija, 31. avg.** — Na temelju odločbe centralnega izvirševalnega komiteja bo z dnem 1. oktobra dovoljeno izdelovanje žganja s šestdesetimi odstotki ter zatočevane vodke s 40 odstotki.

Pravica izdelovanja alkoholičnih pičaj je dovoljena le tvrdkam, ki imajo vladni monopol, a prodaja je dovoljena neomejeno po vsej Sovjetski Rusiji.

Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in neprizadovljeno; iz tega razloga nam je mogoče podati načinljive cene vnaprej; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslan ci denar v roke.

**POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZRŠUJEJO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.** — Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

**FRANK SAKSER STATE BANK**  
82 Cortlandt Street  
New York, N. Y.

### VPRAŠANJE EVROPSKIH DOLGOV

**V Washingtonu se je izvedelo, da se ne bo Caillaux skušal poslužiti koncesij Anglije v svojih poganjajih z ameriško komisijo za fundiranje dolgov. Italijanska misija bo dospela oktobra meseca. — Zakladnica upa, da bodo vsi dolgorvi fundirani do sestanka kongresa.**

**WASHINGTON, D. C., 1. sept.** — Zakladniški urad upa, da se bo doseglj uravnava vojnega dolga s Francijo in sicer po sprejemu poročil iz Pariza, da je finančni minister Callaux prepirjan, da bo v devetih dneh uspešno zaključil pogajanja in da se noče poslužiti provizoričnega francosko-angleškega dogovora kot merila za svoje pogoje.

Ce navdaja Caillauxa odkritosrčna želja, da poravnava dolg in če ne manevrira le v namenu, da dobi odlog v slučaju izjalovljenja, — kot sumijo pesimistični vladni uradniki, — potem je zakladnica mnena, da se bo lahko iznebila vseh svojih problemov glede vojnih dolgov ob pravem času.

## GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by  
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY  
(A Corporation)Frank Sakser, president Louis Benedik, treasurer  
Place of business of the corporation and addresses of above officers:  
83 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y."G L A S N A R O D A"  
"Voice of the People"

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00	
in Kanado	\$6.00	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	\$3.00	Za nočesnico za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	\$1.50	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izkaja vsaki dan izvzemni nedelj in praznikov.

Dopisi bres podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošljati po Money Order. Pri spremembni kraju naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejmejo bivališče naznani, da hitrejš najde naslovnika.

"G L A S N A R O D A", 82 Cortlandt Street New York, N. Y.  
Telephone: Cortlandt 2876.

## BARAGA, NEMCI IN NAŠI KLERIKALCI

III.

Ko so se pričeli izseljevati pri Slovenci v Združene države, ni bilo v starem kraju še nobenega klerikalizma. Slovenski narod se je pričel ravnokar prebujati iz mrtvila in ves boj je veljal prodrijetu germaniziranju, katero je avstrijska vlada na vse mogoče načine pospeševala.

Seveda so živeli že tedaj predhodniki poznejših klerikalcev in lememerev, ki so se vnoči borili proti vsej prostoti ter skrbišči našem, ohranili v sponah črne gospode. Divjali so proti pesnikom, svobodnemisčkim pisateljem ter sploh proti vsem, ki niso trebili v njih rog ter skušali napisati kaj drugrega kot nabožne knjige, molitvenike ter slavospeve na različne svetnike in svetnice.

Ta izprav zgodil verski odpor proti svobodni misli se je razvil pozneje tudi v političnem odpor. Ustanovilo se je politično klerikalno stranko, ki je privabila v svoje okrilje najpravo pristne konservativce, obovezatelje starega reda, pozneje pa tudi streberje, ljudi, ki niso imeli nobenega prepričanja, ki pa so bili uverjeni, da se bodo više pospešili že se bodo vdinjali klerikalni gospodi.

Odpor svobodomiselnim proti tej nazadnjaški struki se je seveda tudi postril in pričela se je dobiti nevjrotno ostudnih političnih bojev v političnem življenju slovenskega naroda. Ti boji so bili kot voda na vladni nlin, kajti črna večje je bilo prerekanje, blatenje in natolevanje med posameznimi strankami tem lažje je vladala dunajska gospoda ter skušala še bolj poglobiti razprtje.

Ta boj hočejo zanesi sedaj klerikalni odposlanici tudi v Ameriko, kjer seveda ni potrebnih predpogojev. Tukaj nimamo različnih slojev kot obstajajo v stari domovini. Nimamo vladnih uradnikov, veleposlancev, trgovcev, duhovnikov in drugih, ki so igrali v politiki stare domovine glavno ulogo. Imamo v glavnem le pripromočevane, ki si morajo trdo služiti svoj vskakljani krah. Vsled tega niso bili poskusi klerikalne gospode tako uspešni kot se jih je pričekovalo.

Studirani franciškanski gospodje v Ameriki, ki žele razcepiti slovenski narod v Ameriki v dvi sovražni si skupina, svobodomisčno in klerikalno, bi rajše posvečali svoje napore boljšim stvarjem kot pa je politična propaganda, izobrazbi, blaženju, uravnavanju že obstoječih sporov, ne pa hujšanju in natolevanju, ki se obrača proti ljudem, ki niso slučajno njih mnenja ali temperamente.

Tako miroljubino delo pa ne nese in vselej tega se ga ta gospoda ne oprime.

Denar, sveta vladar, — pravijo in kdor polni njih malho, je njih prijatelj ter zaveznik.

Kaj vse bi lahko storili za ameriški slovenski živelj je razvidno iz slučaja škofa Baraga.

Nemei izjavlajo, da je Nemec ter razglasajo po celi svetu, da je bil veliki indijanski misijonar nemške krvi.

Kaj je naloga slovenskega duhovninstva v Ameriki?

Dokazati celemu svetu, da je bil Baraga pristen Slovenec, da pa je seveda obvladal nemščino prav tako kot svoj materinski jezik, ki ni bil v onem času še tako razvit in izpopolnjen kot je sedaj.

Dokazati bi moral tudi, da se ni sramoval svojega slovenskega ali kot so rekli takrat kranjskega pokolenja.

To bi bilo res hvalejivo polje za naše gospode, ki očividno tako prekipevajo eneržije, da jo morajo porabiti za smešne in podle osebne napade, ki nimajo nobenega stika z dejanskimi in praktičnimi vprašanji.

Tega pa seveda ne bodo storili, pač pa rekli enostavno, da niti treba Baragi nobenega zagovornika, ker vedo oni sami prav dobro, da je bil Slovenec. S tem ali kakim sličnim izgovorom bodo prišli ter se vrnili k svojim starim poslop rovanja in ustvarjanja zdražljiv med slovenskim življem v Ameriki.

Hodili so v dobro šoto in stari pregovor prav, da je navada že lezna sraje.

## Razgled po slovenskih naselbinah.

V Sheboyganu je umrl rojak na University of Dubuque, katerem Frank Zunter, star 41 let. Boleshal je kots prejel B. A. with "Cum je več kot šest mesecev. V tovarstvu je se ponosredil rojak Žmura.

V našem uredništvu sta se Stroj mu je zmečkal roko. Težko oglasila Mr. in Mrs. Krikman iz ranjenega so odpreljali v bolniču, Cleveland, O., ki sta na ženito.

Slovenski rojak Karl Hren Po- vrnjškem potovanju. glodich je maturiral z odliko na University of Dubuque. Dubuque, ske rovine, newesta je pa rojevna. On je bil najboljši v štu- na v Clevelandu ter je běl spodijah in skupinah izmed vseh stovane Belkote rovine iz učencev, kateri so letos zdejšali Straže pri Novem mestu.

izpite na University of Dubuque. Želeno jima veliko sreče v za-

Pogledajte se bil včasih učenik konzervatorij.

## PREDSEDNIKOVA ŽENA IN NJENA MATI



Mrs. Coolidge je še dne obiskala svojo mater Mrs. Goodhue v Northampton, Mass. Fotografirani sta na poroču.

## Dopisi.

Gowanda, N. Y.

Kakor večina dopisnikov poroča le o slabih delavskih razmerah, tako tudi jaz ne morem v tem oziru nič kaj pojavljajuca poročati. Sicer je malo boljše od preteklega leta, kajti tukar je začela zapust pomalem strojarna obratovati, je vendar zaposlenih nekaj več moških, kakor tudi ženskih.

Centjem je gotovo znemo, da smo tudi tukaj v Gowandni že v letu 1919 sprožili idejo za zgradbo prepotrebnega in tako malo naselbini primernega Slovenskega domu. S pričetkom je šlo s prostovoljnimi prispevkami, z izleti in pikniki. V letu 1920, pa se je dalo na željo večne inkorporirati ter začelo poslovati z delnicami. Do jeseni leta 1923 se je pomalem poslovalo s prodajo delnic, spomladi v letu 1924 pa je trojarna, kjer je bila večna rojakov zaposeni, popolnoma vstavila obratovanje. Tako se je precejšnje število za zgradbo S. D. vnetih rojakov izselilo od tukaj, nekaj jih je ostalo brez zasluga ter čakalo boljši časov, in tako je tudi delovanje za S. D. popolnoma prenehalo.

Po končanih cerkvenih ceremonijah je pa pobiral naročino na Ave Marijo. Tukaj je rojakinja, ki vsekror pošlje kaj dnuov. Tako je tudi sedaj poslala svojeem par dolarjev. Koverta je pa pobiral naročino in so mu dali zadnji cent, namesto da bi si kruha kupili. Najprvo jih je načenil s hudičem in pekdom, da je petjem lažje jeman od njih zadnje cente, ki so jih imeli v hiši, zasluzeni pa so bili v Ameriki z tukaj živečih rojakov. Ali ni to komparacija prve vrste!

Letos, 25. avgusta, pa je bila zopet sklicana izvanzredna seja delničarjev v svrhu, da se določi, da naj se deluje naprej, ali pa popolnoma opusti in denar, ki je v hranilnici nazaj razdeli. Povabilu na to sejo se je odzvala velika večina, in vsi so bili zato, da je gre narrej, da se da z gradbo S. D. prej mogoče prične. Ker smo pa v finančnem oziru komaj malo nad polovico poti do cilja, se je sklenilo, da se najprvo prirede v ta namen izlet v prosto naravo, in nato prične zopet z nadaljnjo delino.

Dan za izlet je določen v nedeljo popoldne, dne 6. septembra, to je nedelja pred delavskim praznikom (Labor Day).

Sklad za slepec je poveljen. Imena darovalcev bodo priobčena na drugem mestu.

Pozdrav!

Frank Kramar.

## Sestletni preplaval Hudson reko.

John Levine iz Philadelphije, ki je baje star še šest let, je preplaval včeraj Hudson reko, od 36. ceste do obale države New Jersey, kjer je dosegel na kopno proti 96. cesti v New Yorku. Razdalja je znašala eno miljo in pol.

Čeprav se je moral tekom prvega 300 jardov boriti z močnim tokom, je vendar preplaval razdaljo v 36 minutah. Svetovni rekord za odrasle na isto razdaljo je 28 minut. Neki najstreltni deček mu je skočil slediti, a je onmagal sredi vode ter so ga moralno potegniti iz vode.

Ko je skočil fant v vodo, sta mu sledila oči in dva reševalca iz Palisade parka. Njegova mati je nahajala v bližini v motorjem čolnu, v katerem so bili tudi poročevalci in fotograf.

Preden je skočil v vodo, so ga do života namazali z oljem. Izprava je bil nekajčko trd od mrzle vode, a kmalu se je ogrel ter govoril celo pot, dokler ni splezal na kopno pri nekem starem dokumu pri Edgewater, N. J.

Pred par tedni je preplaval Delaware reko pri Philadelphia.

## Peter Zgaga

Naši najbližji sosedje v domovini, bratje Hrvatje, so pred kratkim praznovali tisočletnico hrvatskega kraljestva.

Prvi hrvatski kralj je bil Tomislav pred tisoč leti. Predzadnji je bil Karol Habsburški, sedanji pa je kralj Aleksander Karađorđević.

Tisočletnico kraljestva so Hrvatje proslavili z velikimi slovenskostmi.

Nad trideset tisoč Sokolov je bilo tisto pot v Zagreb. Vseh udžbenec skupaj pa baje nekaj nad dvestošest. Tudi kralj Aleksander je prišel s svojo soprogo.

Ker je pa že v jugoslovanski naturi, da ga je treba ob svečnih prilika nekoliko polomiti, je bila tudi v tem slučaju polomljena neizogibna.

Naslednji odstavek posnemam po mitem starokrajskem listu:

Jako neprijetna in mučna nezgoda se je pripetila s tem, da je izgnana soprga gospa Heinzelova v imenu hrvatskih domov požaravila kraljevo v nemškem jeziku, izročivši ji velik šopek svetja in pozdrave "der kroatischen Hauptstadt Agram". Navzoči so bili razočarani. S tem tekton je kraljica nego končala incident sprejemši šopek in izhajališči se z besedo: Hvala!

Po sprejemu se je kraljevska par za nekaj minut podal proti lvi in včerajšnjem, kjer je hčerkica Pavla Radića doklamirala stavostno pisem, ki jo je zložil Stjepan Radić.

\*

Gospa županja Heinzelova je najbrž imela dobre namene, ker je pozdravila kraljevo v njenem maternem jeziku, pa je bil kljub temu povzročen s tem splošen skandal.

Taki pozdravni govorbi bi se morali vršiti edinole v slovenščini, hrvatsčini, oziroma srbeščini.

Enkrat za vselej naj obvezja naslednje pravilo:

Če bo slučajno kdaj prišel v Jugoslavijo stic jugoslovanske kraljeve bivši nemški kajzer Viljem, za bo treba pozdraviti v pristni jugoslovanski. Ali če se bo stic jugoslovanski kralj, italijanski kralj Vittorio Emanuele, mudi v Jugoslaviji, se ne sme nihče tako ponizati, da bi z njim italijanski govoril.

Napram najblžnjemu sorodniku jugoslovanske kraljevske družine je treba zavzeti očitno jugoslovansko stališče.

Če ni želja jugoslovanska, bomo jugoslovanski živjeti v Sloveniji, Sebi in Hrvatiji.

\*

V poročilu je tudi kako značilen odstavek, da je zložil Stjepan Radić kralju na čast slavnostno pesem.

Stjepan Radić, nekdaj vodja hrvatskih republikev, je v govorih ozirih, kajti je zmožen človek. O njegovih pesniških zmožnostih ne morem soditi. Rečem le toliko: Če je, njegova poezija takoj kot je njegova politika, je morda biti slabovo vsem, ki so poslušali delklamacijo.

\*

Nad stopetdeset tisoč premagovarje je zastražkalo.

Strajk bo najbrž dolgotrajjen ker so spravili celo mule iz rovov, kar se le redkokdaj zgodi.

Premog je že dražji. Včeraj je poskoplila cema za petdeset centov pri toni. Ne bo dolgo, pa bo tona dvajset dollarjev.

Če so imeli prej premogovni baroni res samo 2 dollarja dobička pri toni, bodo sedaj imeli osem dolarjev. Kdor se bo hotel pozimi greti, bo moral plačati.

Marsikdo se šudi, zakaj ne posreže vlažna vnes. Pa je stvar čisto enostavna.

Vlada zato ne poseže vnes, ker majmarjem godi krvica. Če bi grozila krvica premogovnim baronom, bi štrajk sploh ne bilo.

In če bi se v tem slučaju izrazil premogovarji na štrajk, bi jih vojaštvo z bajonetom gonilo v majne.

## Razne vesti.

Incident na poljsko-ruski meji. Bivši nemški cesar v morski kopalici.

Holandska vlada je dovolila Viljemu, da sme oditi za čas 14 dni v morsko kopalico Tandvoord. Tak ponosen gospod pa mora prositi za "urlaub" 14 dni!

Milijonski posetnik razstave v Kölnu

je bila neka dama, ki je dobila v dar zlato uro z brijuanti.

Nenavaden vzrok smrti.

Na nekem groru pri Darmatu se je kopali v solnčnih žarkih lepo razvita 15-letna Rudolfina Von dra v družbi z nekim plesalec, ki ga je deklica pozvala le po imenu "Heini". V pohotni ekstazi je plesalec ugriznil deklico v gornje stegno.



# BRIGITA

ROMAN. — Spisal C. M.

Za "Glas Naroda" priredil G. P.

2

(Nadaljevanje.)

Ob takih prilikah je krožila preje Klavdina krog vile kot nemir duh, ne da bi prestopila prag hiše. Že drugače ni bila zelo prijetna gospodinja, a ob takih prilikah ji ni mogel nikdo ugoditi. Hišnica je takrat večkrat zmajala z glovo ter rekla svojim ljudem:

— Ne jezite se, saj veste, da ima gospa zopet svoje "muhe". To bo prešlo.

S časom so postali taki napadi redkejši in vsi ljudje so ostali do go v službi. Čeprav je bila zelo streha gospodinja, se je služabništvo vendar dobro počutilo v tej odlični hiši.

Klavdina Stenska je držala lornjeto pred očmi ter opazovala štiri izbrane stike. Vse štiri so kazale lepe, mlade obrazne.

Takoju druga sliko pa je vzbuđila prav posebno pozornost Klavdine. Opazovala jo je dolgo ter jo nato le obotavlja potisnila na stran. Ko si je ogledala vse štiri, je zopet posegla po drugi ter rekla na svoj hitri, živahnici način:

— Torej ta, dragi doktor.

— To sem si mislil, — je rekel dr. Frensen.

— Tako? Kazaj pa?

— Ker je ta mlada dama odločno najlepša med njimi. Poznam namreč vaso ljubljenec do vsega lepega.

Gospa Klavdina je skomignila z ramama.

— Slike žalibog pogosto motijo glede osebnosti.

— Torej naj sprejemem to mlado damo za vas?

— Da, prosim, a pod običajnimi pogoji. Če mi ne ugaja, imam pravico jo takoj zopet odpustiti. V tem slučaju dobi kot odškodnino trimesečno plačo ter stroške prehrane.

— Te družabniec ne morejo napraviti nobene boljše kupčije kot je ta, — je menil notar.

Gospa Klavdina je skomignila z ramama.

— Nikomur nočem škodovati, doktor. Konečno vendar ne more nobena za to, če mi ne ugaja.

Frensen se je priklonil.

— Jaz vem, da ste kljub vsej strogosti zelo odličnega značaja, gospa — je rekel s prepričanjem.

Gospa Klavdina je nekoliko zardela ter izgledala zelo mlaada in cedna s to rdečico na licu.

— Komplimenti med tako starino projateljema, doktor? — je rekel rezko. — Jaz vem le preveč dobro, da sem neznosna ženska. On je poznal njen naravo ter se ni dal motiti.

Nobenega komplimenta vam nisem napravil, pač pa ugotsvil dejstvo, — je rekel mirno. Niti malo ni bil užaljen. Ta ženska se je sicer kazala skrajno zakrnjeno, a pogosto je izdala na svoj prenagljeni način, čeprav nerada, svoje notranjnosti bistvo, in če jo je kak človek dobro poznal, je bil to dr. Frensen.

Torej ta mlada dama bo sprejeta. Številka dve, kaj ne? — je rekel doktor, ki je pri tem potegnil z listnice kuvertico, nosiče isto številko. — Ali dovolite, da vas seznamim s podrobnostmi? Jaz sam sem le površeno pregledal vse listine, ker jih je natančnejše premotril moj uslužbenec.

Klavdina pa ni hotela ničesar vedeti o tem.

— Prihranite mi to. Vaš uradnik je brez dvoma vse premotril, predvsem vam je predlagal mlado damo v izbiru. Za enkrat se ne zanimam za to. Zame je izključno merodajno, če bom mogla prenesti to novo družabnico.

Dr. Frensen je hitro premotril par pripombe s svinčnikom, katere je napisal načelnik njegove pisarne.

— No, na vsak način je dama, prav kot želite, popolnoma neodvisna. Sirota je, ima sijajno izpričevalo svoje prejšnje gospodinje, ki jo je odpustila izključno le raditega, ker mora sprejeti k sobi obubožano sorodnico, vselej česar je postala družabnica nepotrebuje.

— Dobro, to zadoštuje. Odredite vse potrebne, dragi doktor. Mlada dama naj pride čimprejje mogoče.

Gospa Klavdina je vstala.

— Ta stvar je torej urejena. Im sedaj vas moram poslati preočnik. Imam nujne opravke v mestu in moj voz že čaka. Torej na svidenje! Ali vas lahko vidim v soboto pri meni z vašo dragom gospo in obema nečakoma?

— Gotovo, ne bomo izostali — je odvrnil Frensen, ki je pričel pospravljal svoje listine.

— Torej na svidenje in pozdrav doma.

S tem je zapustila gospa Klavdina sobo. Frensen pa je uredil povsem mirno svoje listine.

Zunaj mu je dobro izšolan služabnik pomagal obleči suknjo.

Zunaj je stala ekipaža gospe Klavdine in velika vrata parka so bila odprta.

Takoj za notarjem je stopila iz veže gospa Klavdina. Videla je dr. Frensena ter mu zaklicala:

— Vstopite k meni v voz, doktor. Dala bom ustaviti pred vsemi stanovanjem.

Doktor Frensen je vselej tega vstopil v kočijo za njo.

Voz se je odpeljal skozi široka vrata po cesti navzdol.

Dr. Frensen je izstopil pred svojim stanovanjem. V pritličju te hiše se je nahajala njegova pisarna v prvem nadstropju pa njegovo stanovanje. Stopil je najprvo v urad, izročil pisarniškemu načelniku mapo ter rekel:

— Torej številka dve je izvoljena. Uredite, prosim, zadevo takoj. Mlada dama naj pride čimprejje & mlini. Jaz sam jo bom odvedel na pristojno mesto.

Nato se je napotil dr. Frensen v svoje privatno stanovanje, da pozdravi svojo ženo.

II.

Tri dni pozneje, v četrtek popoldne, je stal dr. Frensen z veliko, vitko mlado damo pred velikim vhodom v park gospe Klavdine in pritisnil je na zvonce.

Kot vodenca od nevidne roke, so se odprla manjša vrata v velikem portalu ter nudila prosti pot. Dr. Frensen je pustil najprvo vstopiti mlado damo. Oba sta nato odkorakala po široki, s peskom posuti stezi proti portalu hiše.

Mlada dama, ki je nosila priprosto, a okusno prikrojeno potovalno bleko, je zrka s svojimi velikimi, temnimi očmi polno pričekovala na dvomastropno hišo, ki je stala pred njo.

— Bog ve, če se bom mogla ukoreniniti takoj? — se je vpraševala s temnim občutkom, ki se loti vsekega, ki se poda, tuj in odvišen, v nov delobjekt.

(Dalje prihodnjie.)

## ZELEZNIŠKA NESREČA



Na progi Pariz-Boulogne se je zgodiла velika zelezniška nesreča, ker je vozil stroj vodja vlak z naglico osmedesetih milij na uro. Devet oseb je bilo mrtvih, nad osmedeset pa ranjenih. Slika nam kaže kup razvalin ob progi.

J. Conrade:

## Grof.

Vedi Napoli e poi mori!

Seznanila sva se v Napoliju v Narodnem muzeju. Ko me je nagonoril, sva stala oba poleg znamenitega Harmesa. Naredil je opazko glede kipa, ne preveč resno, ki je svedočila o njegovem izobraženosti in okusu. Na videz sva se poznala že več dni. Si mu je ob vročem vremenu huda srčna napaka. Poiskal si je bolj temnejše drevorede in se je vsedel na samotno klop. Nežni lunini žarki so risali po pesku vsak list košatih dreves. Godba je slabo donela od daleč. Grof se je zganil sele takrat, ko je zapazil, da igrajo vedno bolj porekoma in da so tudi izgubili vsi zaljubljeni parčki, ki so prej hedili mimo. Bilo je menda precej počno. Hotel je oditi in se je vdignil, ko je skočila nadomada iz bližnjega grma proti injemu temna postava in tiki glas je zašepetal: "Stojte! Tihi! Gre za vaše življenje!" Presenečen grof je spoznal svojega vztrajnega zasedovalca. Luna je osvetljevala ostrino njegovega dolgega tenkega noža.

"Kaj ste storili?" sem vprašal nestrpno. "Nič!" je odgovoril grof. Bil sem brez orožja, njemu pa se je bliskal v roki nož. Razen tega sem star, on pa je bil mlad. Preprečan sem bil, da stoji pred menoj človek iz boljših krogov. Pomislil sem celo trenutno, da me je napadel blaznik. Rekel sem torej tihi neznanec, da ne bom kričal. Zarenčal je kot pes in zahteval s popolnoma mirnim vljudnim glasom: "Izročite mi denarnico!"

Dobil sem denarnico in mu jo pomolil. Ta je zmajal z glavo. Grof je moral sam prešteti denar. Svoja ni bila posebno velika. Napadalec je zaničevalno pripomnil: "Beračija" in je vtaknil bankovce v žep. — "Vašo uro!"

Kakor naščas je dal grof ravno v dan svoj zlat kronometer uraruju, da ga zregulira. Imel je pri sebi le ceneno srebrno uro, ki jo mlad gospod, niti ni pogledal: "Smeti!"

"Upam, da niste prejeli kakega slabega poročila?"

"Ne, da toda... toda... popolnoma neprizakovani udarec. Jako neprjetna zgodbica."

Pričkal sem molče pojasnila. Po dolgem premoru je dodal grof: "To je jaz, kako resna zadeva... Če dovolite, vam bom povestil vse po kosi."

Cim sva vstopila v kadišnico in sedla v mehke usnjate naslanja, je pričel grof: "Ali se spominjate, da sem rekel, ko sem vas bil spremljal na kolodvor, da hočem iti zvezcer poslušat godbo na vrtu Vile Nazionale?"

To sem si dobro zapomnil, kakor tudi njegov, takrat povsem drugačen, svež in brezskrben obraz...

Grof je pričel dolgo povest, ki me je presenetila z velikim številom natančno popisanih podrobnosti.

Od kolodvora je šel v kavarno na sladoled, pregledal je dnevnik. Opazoval ga je lep mlad človek, črnih oči in črnih las, gotovo kak južnjak, ki so mu natakarji nadvele uljedno stregli. Ta neprimerno pogled ni bil všeč grofu. Blizala se je ura godbe. Naročil je takoj avtomobil in kmalu se je vozil po drevoredih Vile Nazionale. Na njej zagledal pri sosedni mizi ob zidu

zajd dobro poznana, neznanca. Grof je hitro pogledil drugač. Mlad človek, ki jebral večerni list in dva mala žahišča pri isti mizi so bili vsi tako elegantly opravljeni... Mogoče se je vendar motil... Hlastno je pričel jesti načen rizoto, ko je poklical njegov sosed glasno in nestrnpo natakarja. Eden in potem drugi sluga sta skočila k njemu s postrežljivostjo, ki ni drugače domača pri tej kavarni. Mlad človek jima je nekaj rekel, in eden izmed natakarjev je skočil k vratom ter zakričal na ulico: "Pasquale! Hej Pasquale!"

Grof je videl, kako se je oviral kači med mizicami stari prebrisanec Pasquale, ki ga je prodajal gostom galerije Umberto smotre, vžigalice, cigarete in razglednice. Ustavljal se je z nerodnimi pokloni ob mizici mladega človeka. Ta je vzel smotro. Pasquale mu je ponudil s priliznjem smehljajem vžigalicu in se okrenil proti katu, ko ga je poklical grof.

Grof si je zbral škatljic cigaret in je popolnoma mirono v tihovravnem vremenu svoje blagovne. Pasquale je zadržal grofom:

"Olympic, Cherbourg; Rotterdam, Suffren, Havre; Orduña, Hamburg."

Grof je vzel smotro. Pasquale mu je ponudil s priliznjem smehljajem vžigalicu in se okrenil proti katu, ko ga je poklical grof.

Grof je zadržal škatljic cigaret in je popolnoma mirono v tihovravnem vremenu svoje blagovne. Pasquale je zadržal grofom:

"Resolute, Hamburg."

Grof je zadržal škatljic cigaret in je popolnoma mirono v tihovravnem vremenu svoje blagovne. Pasquale je zadržal grofom:

"Leviathan, Cherbourg; Majestic, Cherbourg; Ohio, Hamburg."

Grof je zadržal škatljic cigaret in je popolnoma mirono v tihovravnem vremenu svoje blagovne. Pasquale je zadržal grofom:

"Aquitania, Cherbourg; Zeeland, Cherbourg; New York, New York."

Grof je zadržal škatljic cigaret in je popolnoma mirono v tihovravnem vremenu svoje blagovne. Pasquale je zadržal grofom:

"United States Lines, New York City."

## Kretanje parnikov - Shipping News

8. septembra: Paris, Havre: Leviathan, Cherbourg; Orbita, Hamburg.

9. septembra: Martha Washington, Trst: Reliance, Hamburg.

10. septembra: Aquitania, Cherbourg, George Washington, Bremen.

11. septembra: Pittsburgh, Cherbourg.

12. septembra: France, Havre: Majestic, Cherbourg.

13. septembra: Republic, Bremen.

14. septembra: Berengaria, Cherbourg.

15. septembra: Belgenland, Cherbourg Deutschland, Hamburg.

16. septembra: Olympic, Cherbourg; Rotterdam, Suffren, Havre; Orduña, Hamburg.

17. septembra: Resolute, Hamburg.

18. septembra: Mauritanian, Cherbourg: Zeeland, Cherbourg; Ohio, Hamburg.

19. septembra: Aquitania, Cherbourg: America, Bremen.

1. oktobra: Lapland, Cherbourg; Columbus, Cherbourg; Bremen, Cleveland, Hamburg; De Grasse, Havre.

3. oktobra: Leviathan, Cherbourg; Majestic, Cherbourg; France, Havre.

6. oktobra: Pres. Wilson, Trst: Reliance, Hamburg.

7. oktobra: Berengaria, Cherbourg.

8. oktobra: Pittsburgh, Cherbourg.

10. oktobra: Olympic, Cherbourg; George Washington, Bremen; Andania, Cherbourg, Hamburg.

14. oktobra: Mauretanian, Cherbourg; La Savoia, Havre; Berlin, Cherbourg; Bremen.

17. oktora: Paris, Havre: Homeric, Cherbourg.